

λείτο, ἀνηγγέλλετο ἡ ὥρα τῆς πωλήσεως αὐτῶν διὰ τοῦ ἤχου τοῦ κώδωνος.

Τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἰχθύων περιγράφει ὁ Ἀθήναιος ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ Ζ. βιβλίῳ. Πολλοὺ ἐτιμῶντο πρὸ πάντων αἱ ἐγγέλεις τῆς Κοπαίδος λίμνης, ὡς πάντων τῶν ἰχθύων εὐχυλότεραι καὶ πολυτρόφοι· διὸ δὲν ἦσαν τοῖς πᾶσι προσिताί. Δίην ἐπιτυχῶς ἐκάλεσέ τις λοιπὸν τὴν ἐγγελυ «τῶν δεῖπνων Ἐλένην», καθὰ διηγεῖται ὁ Ἀθήναιος. Αἱ τῆς Κοπαίδος λίμνης ἐγγέλεις ἦσαν τοσοῦτον ὑπερμεγέθεις, ὥστε οἱ Βοιωτοὶ συνείθιζον νὰ στεφανώνωσιν αὐτὰς δίκην ἱερῶν καὶ νὰ προσφέρωσι τοῖς θεοῖς θυσίαις. Περιφῆμοι ἦσαν καὶ αἱ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, μολοντόι οἱ ποτάμιοι ἰχθύς ἐν γένει δὲν εἶχον πολλὴν ἀξίαν. Ὀνομαστοὶ ἦσαν προσέτι καὶ οἱ λεγόμενοι γόγγροι ἢ γρύλλοι, μεγάλοι θαλάσσιοι ἰχθύς, κατ' ἐξοχὴν οἱ τῆς Σικυῶνος, ἔνθα καὶ ἀμαζιᾶσι ἠλίσκοντο. Ὅτι ὁ γόγγρος (τὴν σήμερον μουγγρὶ) λίαν ἐξετιμᾶτο φαίνεται ἐκ τίνος ἀποσπάσματος τοῦ ποιητοῦ τῆς νέας κωμωδίας Φιλήμονος, ἔνθα ἱστορεῖται ὅτι ὁ Ποσειδῶν προτιμᾷ πάντων τοῦτον τὸν ἰχθύν νὰ προσφέρῃ τοῖς θεοῖς δῶρον εἰς τὸν οὐρανὸν, μάγειρος δὲ τις σεμνυνόμενος ἐπὶ τῇ ἐαυτοῦ τέχνῃ λέγει ὅτι, πάντες οἱ τοῦ γόγγρου γευόμενοι γίνονται θεοί, καὶ αὐτοὶ οἱ νεκροὶ μάλιστα ὀσφραίνόμενοι ἀναλαμβάνουσι ζωὴν. Ἐνοεῖται ὅμως οἰκοθεν ὅτι τοιοῦτοι ἰχθύς ἦσαν προνομίον μόνον τῶν εὐπόρων ἐκ τῶν πολιτῶν, ἐν ᾧ οἱ μὴ ἔχοντες ἱκανὰ μέτα νῦχαριστοῦντο μὲ τοὺς ταταρχευμένους ἰχθύς, ὡς ἡ ἀφύη, ὁ σαπέρδης (σημ. ἀρίγγα) κτλ. Ὅτι αἱ τιμαὶ τῶν ταρίχων ἦσαν εὐτελεῖς φαίνεται οὐ μόνον ἐκ τῆς συνήθους παρομιᾶς «ἀν μὴ παρὴ κρέας τάριχος στερικτέον», ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μετωνυμικῆς χρήσεως τῆς λέξεως τάριχος ἐπὶ οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχοντος ἀνθρώπου. Ἀλλ' οὐχ ἦττον οἱ Ἀθηναῖοι τσοσῦτην ἐποιοῦντο σπουδὴν περὶ τὰ ταρίχη, ὥστε καὶ πολίτας ἀνέγραψαν τοὺς υἱοὺς τοῦ ταριχοπώλου Χαιρεσίλου. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ μαγειρεῖν τῶν ἰχθύων, ἐκτὸς τῶν ἐφθῶν, ὀπτῶν καὶ τηγανιστῶν, ἐγνώριζον οἱ παλαιοὶ καὶ τὴν ἐν λοπάδι λεγομένην σκευασίαν αὐτῶν, ἥτις ἐγένετο διὰ παντοίων ἡδυσμάτων ἢ ἀρτυμάτων· οὕτω π. χ. παρσκευάζετο ἡ καλούμενη «τευθὴς σακτὴ ἢ ὠνθυλευμένη», ἥτις ἐγεμίζετο μὲ ἡδύσματα ἀπαραλλάκτως ὅπως τὴν σήμερον τὸ «παρκεμιστὸν καλαμάρι», ἡ ὁ σωλὴν εἶδος θαλασσίου ὄστρακοδέρμου (νῦν σουλήνα)· ὡς ἡδύσματα ἐχρησίζετον (νῦν ἀρωματικὸς σπόρος τοῦ κοριάννου, τὸ κρόμμυον καὶ ὁ ὀπός (καθὼς καὶ ὁ καυλὸς καὶ ἡ ρίζα τοῦ περιφῆμου Κυρηναίου σιλφίου)· ἐνοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα μεταξὺ ἄλλων ἦσαν καὶ τῶν κρεάτων ἀρτύματα. Ἐν τέλει ἀναφέρω ὅτι καὶ αἱ ὀμηρικαὶ γαστέρες ἐγένοντο κοινὸν ἐπὶ τῶν κλασσικῶν χρόνων καὶ σύνηθες φαγητῶν, ἀλλὰ ντες ἡ χορδαί ἐτι καλούμεναι, ὀπτῶντο δὲ πεπληρωμένοι λίπους ἢ κοπανιστοῦ κρέατος.

Ἡ τσοσῦτη περὶ τὴν τροφήν ἐπελθοῦσα ποικιλία συνετέλεσε φυσικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μαγειρικῆς τέχνης καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ γένους τῶν μαγείρων, οἵτινες ἰδίως ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ νέᾳ κωμωδίᾳ ἀποτελοῦσι· διότι πρὸ τούτων δούλοι τοῦλάχιστον ἐκτελοῦντες ἔργα μαγείρου σχεδὸν δὲν μνημονεύονται. Ἡ Ἑλληνὶς τῶν παλαιῶν χρόνων, ἥτις ἐθεώρει καθήκον ἰσθὸν τὴν διοίκησιν τῆς οἰκίας ἐν γένει, εἶχε καὶ τὴν φροντίδα τοῦ μαγειρεῖν ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως· ἡδύνατο νὰ ἐπιστατήσῃ οὐχὶ εὐαρίθμων ὑπηρετιῶν, οὐχ ἦττον ὅμως ἐθεωρεῖτο τιμὴ καὶ φρόνιμον ἔργον ἢ παρασκευὴ τῶν φαγητῶν ὑπ' αὐτῆς τῆς νοικοκυραῆς, ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν λέξιν τοῦ λαοῦ· οὕτως ἀπ' ἐτέρου ὁ ἀνὴρ ἐπρομηθεύετο ἐν τῇ ἀγορᾷ τὰ τρόφιμα ἔστω καὶ πλούσιος.

Τὸ γένος τῶν μαγείρων δύναται τις νὰ υποδιαίρησιν εἰς δύο τάξεις, εἰς τὴν τῶν κρεωπωλῶν, οἵτινες κατέκοπτον καὶ παρέθετον ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐπὶ τῆς κρεωπωλικῆς τραπέζης μαγειρευμένα κρέατα εἰς πώλησιν, καὶ δεύτερον τὴν τῶν οἰκικῶν μαγείρων· ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν παρίσταται ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἰδίως τῆς νέας κωμωδίας ὡς πονηρὸς καὶ ἀλαζονικὸς· διὸ ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ Ἀθήναιος διὰ τῶν ἐξῆς λίαν ἐκφραστικῶν λέξεων· «ἀλαζονικὸν δ' ἐστὶ πᾶν τὸ τῶν μαγείρων φύλον». Ἐν Λακεδαιμόνι ὄφριλον οἱ μάγειροι νὰ γνωρίζωσιν μόνον τὴν τέχνην τοῦ μαγειρεῖν κρέας καὶ ὄχι περισσότερον· ἄλλως ἐξωρίζοντο ἐκ Σπάρτης. Ἄλλως ὅμως εἶχε τὸ πρᾶγμα ἐν Ἀθήναις, ἔνθα προσήρχοντο μάγειροι σεμνυνόμενοι ἐπὶ τῇ ἐαυτῶν τέχνῃ πολλαχῶθεν· κατ' ἐξοχὴν περιφῆμοι ἦσαν καὶ περιζήτητοι οἱ ἐκ Σικελίας, Συδάριδος καὶ ἐσχάτως οἱ ἐκ Χίου προσερχόμενοι. Οὗτοι ἐμισθοῦντο ἐν τινι ἰδιαιτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ὑπερκατὰ τὸν Πολυδεύκην ἐκαλεῖτο μαγειρεῖν. Ὅτι δὲ ἡ τέχνη αὐτῶν ἦτο περισπούδαστος δηλοῦσι τὰ διάφορα συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, ὧν μόνον τὰ ὀνόματα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Πρὶν ἢ περᾶν τὸν περὶ μαγείρων λόγον, προσθέτω ὅτι τὸ βούτυρον ἦτον ἄγνωστον ἐντελῶς, μόνον δὲ δι' ἐλαίου ἐμαγειροῦντο καὶ οἱ ἰχθύς καὶ τὰ λοιπὰ κρέατα¹.

ΠΩΣ ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΥΣΙΝ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΛΟΙ

Πῶς χαιρετίζουσιν εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη; Ποίας λέξεις μεταχειρίζονται, ποίας φράσεις προσηγορίας ἔχουσιν ἐν χρήσει οἱ διάφοροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης;

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἱ τύποι τοῦ χαιρετισμοῦ ἔχουσι τὸ ἄρωμα τῆς ἀρχικῆς ἀπλότητος. Ὁ Ἄραψ λέγει· «Ἐῖθε ἡ προῖα νὰ εἶνε καλὴ». — «Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἔχη ὑπὸ τὴν εὐνοίαν του», λέγει ὁ Ὀθωμανός. Ὁ Πέρσης προφέρει χαιρετισμὸν κατὰ

1. Ἐρην. ἐκ τῆς «Περὶ τῶν συμποσίων τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων» διατριβῆς τοῦ κ. Α. Μέλτου.

τὸν ἐπόμενον τύπον· «Εἶθε ἡ σκιά σου νὰ μὴ ἐλαττωθῇ ποτε». Τύπος ληφθεὶς ἐκ τῶν ἐν τῇ πατριδι αὐτοῦ εἰδικῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ζῆ ὑπὸ καυστικὸν ἥλιον.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἔχουσιν ὡσαύτως χαιρετισμὸν σχετικὸν πρὸς τὸ διακεκαυμένον αὐτῶν κλίμα· «Πῶς ἔχει ἡ ἐφίδρωσις;» — «Ἡ ἐφίδρωσις σὰς φέρει υγιάν;» Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ τὰ περὶ τῆς υγιεινῆς καλῶς γινώσκοντες, λέγουσιν ὅτι ἡ ἐφίδρωσις σώζει τὸν ἄνθρωπον ἐκ πολλῶν ἀσθενειῶν.

Οἱ τῆς γαστροῦ θεράποντες Κινέζοι ἀπευθύνουσι τὰς ἐπομένους λέξεις εἰς ὄντινα συναντῶσι τὴν πρώην· «Ἐφάγατε τὸ ρύζι σας;» — «Ὁ στόμαχός σας χωνεύει καλῶς;» «Εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν;»

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ ἰλαρὸν ἔχοντες τὸ ἦθος, ἔλεγον «Χαίρει». Οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, κατασταθέντες ἄνθρωποι θετικοὶ καὶ ἔμποροι πρὸ πάντων, χαιρετίζουσι λέγοντες «Τί κάμνετε;» δηλαδή «Πῶς βαίνουσιν αἱ ὑποθέσεις; Τὸ ἔλαιον πωλεῖται; τὰ σταφύλια, τὰ σύκα καὶ τὸ μέλι εἶνε ἄφθονα;»¹

Οἱ πρῶτοι Ῥωμαῖοι, αὐτὸς ὁ ἀνδρεῖος λαός, ὁ ἐγκρατής, ὁ ἀδίκαις ἔξασκῶν τὸ σῶμα, ἔλεγον χαιρετίζοντες «Salve», «Vale», δηλαδή «ἔσο υγιής;» «ἔσο ἐν εὐεξίᾳ;» ἢ «Quid agis», «εἰς τί δαπανᾷς τὴν ἰκανότητά σου;» Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ τῆς παρακμῆς ἐχαιρετίζον διὰ τρόπου θηλυπροποῦς· «Dulcissime rerum», «Ἦ τὸ γλυκύτατον τῶν πραγμάτων».

Οἱ βόρριοι Ἴταλοὶ ἔλεγον ποτὲ «Sanità e guadagno», «Υγεία καὶ κέρδος». *Ἐλεγόν ποτε ἐν Νεαπόλει «Crescite in santitate» «Ἀυξάνεσθε ἐν ἀγιοσύνῃ». Σήμερον λέγουσιν ἐν Ἰταλίᾳ «Come sta?», «Πῶς ἔχετε;» Εἶνε δὲ τοῦτο ὁ τετριμμένος χαιρετισμὸς ὄλων τῶν λατινικῶν λαῶν μετὰ μικρῶν τινῶν παραλλαγῶν.

Οἱ Ἰσπανοὶ ἔχουσι καὶ τινὰς ἄλλους τύπους ἐκ τῆς θρησκείας, ὡς «Πορεύεσθε μετὰ τοῦ Θεοῦ». Ὁ συνήθης τῶν Γερμανῶν χαιρετισμὸς προφέρεται τριτοπροσώπως «Πῶς πηγαίνει;» ἢ «πῶς πηγαίνετε;»

Οἱ Ὀλλανδοὶ, λαὸς ἐξόχως ἔμπορικὸς καὶ ναυτικὸς χαιρετίζει· «Πῶς ταξιδεύετε;» Ὁ Σουηθὸς «Πῶς δύνασθε;» δηλαδή εἰσθε υγιής, δυνατός; «Πῶς ζῆτε παρ' ὑμῖν;» λέγει ὁ φιλόξενος Σκῶτος. Ὁ Ῥώσσοις λακωνικῶς λέγει, «Ἐσο καλά». Τέλος ὁ Ἄγγλος ἀπευθύνει τὸ How do you do; «Πῶς κάμνετε;» ἢ ἀπλῶς «πῶς εἰσθε;» *A

ΠΑΘΗΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Κατὰ τὸ 1871 τὸ Λονδίον κατοικεῖτο ὑπὸ 3,254,280 κατοίκων. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθε σήμερον εἰς 3,814,571, δηλαδή παρῴσθη αὐξήσιν 560,311 ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν.

Τὸ 1801 τὸ Λονδίον ἤριθμει μόνον 958,863 κατοίκους. Ἀπὸ τοῦ 1871 λοιπὸν ἄχρι τοῦ 1881 ἡ αὐξήσις ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν 17⁰/₁₀, κατὰ δὲ τὰς προηγουμένας δεκαετεῖς περιόδους μόνον 15⁰/₁₀ καὶ 16⁰/₁₀. Ἄν ἐξαικολούθησῃ ἡ αὐτὴ ἀναλογία, τὸ Λονδίον κατὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος 0¹ ἀριθμῆ 5 ἑκατομύρια κατοίκων.

Ἐκ τῶν 3,814,571 κατοίκων τοῦ Λονδίνου 2,280,568 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὰ βόρεια τμήματα τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, 1,260,578 δὲ εἰς τὰ νότια τμήματα. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις ἡ αὐξήσις εἶνε μᾶλλον ἐπαισητή.

Ἀκριβῶς ὅμως τὸν ἀντίστοιχον ἀριθμὸν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Λονδίνου, τὸ καλούμενον Ἄστν. Τῷ 1801 τὸ Ἄστν ἤριθμει 56,859 κατοίκους· σήμερον δὲ κατοικεῖται ὑπὸ μόνον 52,889. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε λίαν εὐεξήγητον. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ὑποθέσεων, οἵτινες τὴν ἡμέραν πλημυροῦσιν ἐς κύματα τὰς ὁδοὺς τοῦ Ἄστεως, τὴν ἑσπέραν ἀποσύρονται. Ἄλλα τῇ νυκτὶ διευθύνονται καὶ ὑπ' ἀλλήλοισι μεταναστεύουσι σωρηδὸν πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ τοῖς προαστείοις διατμήματα αὐτῶν, ἀφίνοντες ἐρήμους τὰς εὐρυτάτας ἐκεῖνας ὁδοὺς, ἐν αἷς πρό τινων ὥρων τοσαύτη ζωὴ ἐκυκλοφορεῖ. Τὴν νύκτα δὲ τὸ Ἄστν ἐγκαταλείμενον εἰς χιλιάδας τινὰς ἐνδεδῶν, θυρωρῶν καὶ νυκτοφυλάκων, ὁμοιάζει πρὸς ἐρημωθεῖσαν πόλιν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία N*, ταχέως παρηγορηθεῖσα διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της, συνηψε δεύτερον γάμον. Κυριακὴν τινα προσκαλεῖ τὸν νέον σύζυγον νὰ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ὅπου ἀναπαύεται ὁ προκατόχος του.

Ὁ σύζυγος συναινεῖ.

Ἀποῦ ἐπεσεκλήθησαν τὸν τάφον τοῦ μακαρίτου, ἡ κυρία, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ, λαμβάνει μεθ' ἑαυτῆς τὸν μεγαλοπρεπῆ στέφανον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποθέσει ἐπὶ τοῦ τάφου κατόπι τοῦ θανάτου τοῦ πρώτου συζύγου.

— Ἀλλὰ, λέγει ὁ νέος, ἡμπορεῖς νὰ τὸν ἀφήσῃς; αὐτὸ δὲν με πειράζει καθόλου.

— Ὁ! λέγει ἀφελῶς ἡ κυρία, καλλίτερα νὰ τὸν πάρω. Εἰμπορεῖ νὰ μεῦ χρησιμεύσῃ καμμιὰ ἄλλη φροῦὰ πάλι.

1. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι σφέλλε: ὁ γράψας τὰ ἀνωτέρω, εἰς οὗ παρελθόντων μεταφράσαντες τοὺς χαιρετισμοὺς, εἰς τὰ περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ὁ γνήσιος ἑλληνικὸς χαιρετισμὸς εἶνε τὸ «Γεῖά σου», «Ἐχε γεία», «Ὁρα καλῆ». Ἄλλως δὲ καὶ τὸ «Τί κάμνετε» δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ἐπὶ χαιρετισμοῦ λεγόμενον τοῦ τί ἐργάζεσαι, ἀλλὰ «πῶς ἔχει ἡ υγεία».

* *

Αἱ τιμαὶ, ἡ φήμη, ὁ πλοῦτος, ὅταν μᾶς ἔρχονται ἀργά, εἶνε ὡς οἱ ἀδάμαντες εἰς τὴν γραῖαν γυναῖκα· κοσμοῦσιν, ἀλλὰ δὲν ὠρρίζουσιν ἡμᾶς.

* *